

مسئولیت متن و شکل بدوش نویسنده مضمون میباشد، عقیده نویسنده لزوماً نظر افغان جرمن آنلاين نمی باشد.

۲۰۱۹/۰۶/۲۰

آصف بهاند

ز مور لوجي

دويمه برخه

د دې مقالې لومړۍ برخه مې درې کاله مخکې (۲۰۱۶/۰۶/۲۱) د «لوجي او نسخې» تر سرليک لاندې، د همدې ستونزې د راسپړلو او حلارو پيدا کولو په موخه **خپره** کړې وه، خو په پایله او تاثير باندې يې ځکه پوه نه شوم چې پر ټولنه باندې خپلسري قانون حاکم دی، هر چا چې هر څه وکړل، د وکوه! مکوه څو نه شته. اوس مې بيا په دې لړۍ پيل وکړ، گوندې د چا وړپام شي او څه مثبت بدلون رامنځ ته شي.

د توپکي رژيم په راتگ سره ز مور په وطن کې د ژوند په ټولو برخو کې يو ډول انارشي او خپلسري رامنځ ته شوه او د وخت په تېرېدو سره دا تجربه نوره هم پسي غني شوه او اوس په يوه نا ليکلي قانون باندې بدله شوې ده. په «حکومت خدا دا افغانستان؟» کې د توپکوالو د حاکميت په دايره کې د «مه جهاد کډيم، مه مقاومت کډيم» د پالیسۍ له مخې، د هر چا چې هر څه زړه وغوښتل هغه کوي، د پوښتنې يې څوک نه شته. په هر هېواد کې د لوجو او شعارونو ليکل، ځړول ځانته قوانين، اصول او ځانگړې ادارې لري او د ملي او وطني ارزښتونو په پام کې ساتلو سره په ځانگړو ځايونو کې نصب او راځړول کېږي، خو ز مور په هېواد کې د توپک د شپيلۍ له سر کېدو سره سم داسې حالت روان دی چې کله، کله يې سړی په ليدلو او لوستلو هک حيران شي او نه شي کولای چې د يو يادداشت په اندازه هم يو څه ورته وليکي.

همدې ستونزې ته په کتو سره ما د ۲۰۱۶ کال د جون پر يوويشتمه نېټه د «لوجي او نسخې» تر سرليک لاندې يوه مقاله خپره کړه او د هغې مقالې په وسيله مې خپل غږ جگ کړی و او د ستونزو د حل لاره مې هم بنولې وه. ما هغه وخت دې ستونزې ته **داسې** اشاره کړې وه:

«يو واري ما د خپلو ياداشتونو په ترڅ کې په يوه مقاله کې ليکلي وو چې د جگړې له سونامي نه، نورې وړې او غټې سونامي گانې را وزيږيدې چې د توپک د شپيلۍ له سر کېدو او د توپک د قانون له حاکميدو نه، بيا تر نن پورې؛ ز مور د ټولني په عملي ژوند، روح او روان باندې لکه خپسه پرته دي او حکومت ورباندې کوي.

ز مور په وروسته پاتې وطن کې د دغو سونامي گانو د نا خوالو تر څنگ، د غربي او امريکايي ديموکراسۍ په دايره کې هر چيرې چې د هر چا زړه وشو، هر شی په هر ډول خط ليکي او د لوجو په نامه يې را ځړوي، هر لوستی او نا لوستی کتنځی لري، مريضان معاینه کوي او د فالبينی، تعویذ نویسی او دم و دُعا بازار بڼه په کش کې دی؛ نه د پوښتنې څوک شته، نه هم د اوریدنې او نه هم د اصلاح کولو کوم تکل.

د همدغو گډوډيو په سلسله کې، د توپکي واکدارۍ له رامنځ ته کېدو نه را په دې خوا د ټول هيواد او ټولو ښارونو په بيلابيلو سيمو کې د رنگارنگ لوجو ليکل او را ځړول او د ناروغانو د رغولو په پلمه عجيب آدرسونه رامنځ ته شوي دي.

څنگه چې تاريخ د دې ايله جاريانو په اداره او حکمتولي پورې خاندې، دغسې ز مور د وطن د بيلابيلو ژبو، ژبپوهان او د سواد او زدکړې خاوندان د دغو لوجو پر جوړښت، گرامر او ماناوو باندې د طنز په ډول هم ژاري هم ورته خاندې. په خواشينۍ سره چې دا هم ز مور په وروسته پاتې ټولنه کې، د ديموکراسۍ او د بيان د آزادۍ د نيالگي يو ثمر دی، چې نن مو لوجي، نسخې او د فکرونو کتابونه داسې بد حال لري.»

د پاڼو شميره: له 1 تر 4

افغان جرمن آنلاين په درنښت تاسو همکارۍ ته رابولي. په دغه پته له مور سره اړيکه ټينگه کړئ maqalat@afghan-german.de

يادونه: دليکنې د ليکنيزې بڼې پازوالي د ليکوال په غاړه ده، هيله من يو خپله ليکنه له راليرلو مخکې په خبر و لولئ

که داسې او دې ته ورته لیکل هر څومره وشي، څوک به پام ورباندې وکړي او په چا یې اوري او په چا یې لولي او څوک به اجرات وکړي. خیر ما لیکنه وکړه، خپره مې کړه او وروسته له هغه مې هم په ځانگړې ارشيف کې د همداسې لوحو د خوندي کولو کار ته دوام ورکړ. څو ورځې مخکې مې ورپام شو یو څو لوحې مې چې ولیدلې او ورباندې لیکلې شیان مې ولوستل، خدای حاضر دی چې هم خندا راغله او هم د درد په څپو کې د ژړا تر بریده ورسیدم او له ځان سره مې ویل چې:

یا پاکه ربه پر دې ټولني او خلکو باندې د ناپوهی څه ډول حالت راغلی دی او تر څو پورې به دوام کوي؟ له دې ستونزو څخه د راوتلو اصلي لار د خلکو د پوهې کچې لوړول او تعلیم ته مخه کول دي. په مخکینی مقاله کې ما په لنډ ډول حللارې داسې اشاره کړې وه:

«... او دا ټول په خپله د خلکو د نه زدکړې او نا پوهی پایله ده، نو له دې نه د خلاصون اصلي لاره، د خلکو د پوهې د کچې لوړول دي، تعلیم، ښوونځي او پوهنځي مخه کول دي. او په دې ډول کیدای شي زموږ د تاریخ پر سنیټز باندې د دغې کومیکې تراژیکې ډرامې نمایش ته د پای ټکی کېښودل شي.»

دلته به د یادو لوحو څو بیلگې له خپلو تبصرو سره ستاسو مبارک حضور ته وړاندې کړم:

لاندې لوحه خپله وايي چې شخصي نه ده، بلکې د کابل ښاروالی نښان وايي چې دا د کابل ښاروالی د یوه دفتر په فرمایش او مصرف برابرې شوي او متن یې هم باید مسؤل د فتر لیکلی وي (جاده خیابان) د متن لیکونکی به په دې پوهېده که نه چې خیابان هم وایت ته وايي او جاده هم وایت ته ویل کېږي. د اورېدو له قراره د کابل په زاړه ښار کې یو وایت و چې په لومړي سر کې هماغه یوه وایت ته خیابان ویل کېدل، که یې مقصد هماغه په اصطلاح خیابان وي، نو هماغه خو تیار وایت دی نو بیا د «جاده خیابان» مانا څه ده یعنی: د وایت وایت.

د ټوپکي حاکمیت په دایره کې، زموږ پر خلکو او ټولنه باندې دومره انارشي حاکمه شوي ده چې، هر چا چې هر څه وکړه څوک څه نه ورته وايي، د پوښتنې څوک نه شته او د کړي کار توضیح که له مسؤل شخص وغوښتل شي، ښايي د توضیح له پاره څه ونه لري، ځکه چې ښايي خپله یې هم په مانا پوه نه شي.

د پاڼو شمیره: له 2 تر 4

افغان جرمن آنلاین په درنښت تاسو همکارۍ ته راښوولې. په دغه پته له مور سره اړیکه ټینګه کړئ maqalat@afghan-german.de

یادونه: دلیکني د لیکنيزې بني پازوالي د لیکوال په غاړه ده ، هيله من يو خپله لیکنه له رالیولو مخکې په خیر و لولئ

دی بلي لوخي ته وگورئ: د اروپايي اتحاديي يي په حمام څه، او د ملگرو ملتونو له حمام سره څه تړاو؟ که د کابل ښاروالی بودجه اروپايي اتحاديه او ملگري ملتونه ورکوي، بيا يي د حمام په يوه لوحه کې آرم يا نښان ته څه حاجت دی؟ زه خو پوه نه شوم او توجهې مې نه شوه کړای. سړی مجبوراً ورته وليکي چې:

– الغیب عندالله،
– المعنی في بطن ښاروال.

پر خلکو او ټولنه باندې داسې حالت راورل شوی دی چې ژوند ته خلکو شا اړولې د کار او خوښۍ هېڅ هم نه تر سترگو کېږي، یوازې ویر او مرگ. ټول د مرگ، مړي او خښولو په فکر کې دي. دا لاندې لوحه مې د ښاغلي مرهون له پانې څخه د ۲۰۱۹ کال د می پر ۱۵ مه نیټه راکاپي کړه.

د پانو شمیره: له 3 تر 4

افغان جرمن آنلاین په درنښت تاسو همکارۍ ته رابولي. په دغه پته له مور سره اړیکه ټینګه کړئ maqalat@afghan-german.de

یادونه: دلیکني د لیکنيزې ښې پازوالي د لیکوال په غاړه ده، هيله من یو خپله لیکنه له رالیولو مخکې په څیر و لولئ

مرهون صاحب داسې ورته ليکلي وو:»

#شپه ناوخته وه دولس نيم يوه بجه به وه

په وچه يوډی پسي راوتلي وو

په ټول ښار کي مو حتی يو خلاص دکان پيدا نه کړی

خو بلاخره مو دا دکان څلور پنځه ځايه وليدی

سخت کار يې جوړ وو رقم رقم گروپان پکښي لگېدل»

په لاندې لوحه کې د «مشکوک بابا» کمالاتو ته پام وکړئ چې نه يې د کوم هېواد د علومو اکاډمي د يوه تن په وجود کې تر سره کولای شي او نه يې هم جان کيږي سره نسخه شته چې د بيسارو واکداريو (ايتلافي حکومت) د رامنځته کولو مؤجد هم گڼل کېږي:

په همدې ورځو کې د سلو روغتيايي مرکزونو د ترلو خبر ميډيا **خپور** کړ. چې د رسمي صحي کلينکونو د ترلو وړانولو او سوځولو بازار د ثواب د گټلو په پار تود وي، نو خود به بيا د دې لوحو د خاوندانو مشتريان په لين کې ولاړ وي.

نور بيا

د پاڼو شميره: له 4 تر 4

افغان جرمن آنلاین په درنښت تاسو همکارۍ ته راښوولې. په دغه پته له مور سره اړيکه ټينگه کړئ maqalat@afghan-german.de

يادونه: دلپکني د ليکنيزې ښې پازوالي د ليکوال په غاړه ده ، هيله من يو خپله ليکنه له راليرلو مخکې په څير و لولئ